

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutiones Morales

In Quibus Vnivers[a]e Quaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1602

24. Qualisnam sit Religiosæ vitæ status.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14077

vende omnia que habes, & da pauperibus, & veni, sequere me. Alij demum ad Apostolos trahunt, quos aiunt vota Religiosorum emisisse; & idcirco nomine omnium Petrum Christo dixisse: *Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te.* Apostoli, inquit, S. Thomas 2. 2. q. 88. art. 4. ad 3. intelliguntur vouisse pertinentia ad perfectionis statum, quando Christum relicto omnibus sunt secuti. Quod votum fecisse Apostolos docet Augustinus lib. de ciuit. 17. c. 4. & probat Vvalden lib. de Sacramentalib. tit. 9. c. 33. Profecto quicquid Hæretici calumniantur, negandum non est, Eliæ, Elisæi, Prophetarum, & Ioannis Baptistæ exemplo Religiosam vitam cœpisse, in ipsaque fuisse aliquatenus adumbratam. Deinde Christus Dominus consilium dedisse aperte videtur Castitatis, Paupertatis, & Obedientiæ, vt ex testimonijs, quæ supra ex Matthæo retulimus, perspicuum esse potest. Ex Cypriani titide, & Tertulliani scriptis manifestè colligitur Virgines sese Deo dicare consueuisse. Dionysius etiam in lib. Ecclesiast. Hierarch. c. 6. & 10. apertam facit, & honorificam Monastici instituti mentionem. Nec est, quod hæretici, vnà cum Valla, & Erasmo nobis obijciant, illius libri auctorem non fuisse Dionysium Areopagitam Pauli Apostoli discipulum, sed aliud quendam Dionysium: hoc ipsi fingunt, non probant; & saltem quisquis ille fuerit, perantiquus auctor habetur, & Apostolorum temporibus videtur fuisse vicinus. Neque verò negari potest, Eliam, Elisæum, Ioannem Baptistam, Christum Dominum, Apostolos, & eorum discipulos religiosæ vitæ fundamenta iecisse; cum Elias montana Carmeli petierit, & ibi vitam duxerit à caterorum hominum conuictu, & habitatione semotus. Monastici quoque instituti exemplum reliquit Elisæus, nã Cœnobiticæ vitæ vestigia posuit, Prophetarum cœtus instituens quasi communem vitam agentium, qui filij, Prophetarum, & Prophetæ in scripturis vocantur: filij, in quâ, id est, discipuli instar filiorum à Prophetis edociti: Prophetæ verò, id est, more Prophetarum diuinas laudes concinentes, Dei arcana, & occulta mysteria enarrantes, quasi quidam diuinorum oraculorum nunciij, & interpretes. Ioannes Baptistæ in Eremum, & solitudinem secedens, & durioris, asperiorisque generis vitæ secutus, quasi Monachus quidam vitam duxisse censetur; & idcirco à Chrysothomo, Hieronymo, & alijs Patribus locis citatis, Monachorum princeps appellatur. Christus verò manifesta Religiosæ vitæ fundamenta constituit. Nam in desertum recessit, & in eo ad tempus commoratus, ieiunij, & inedia nobis exemplum reliquit; & deinde per totum vitæ cursum, & verbis, & factis paupertatem, Castitatem, & Obedientiam edocuit. Apostoli relicto omnibus secuti sunt Dominum, in quibus etiam Religiosæ vitæ status non obscure est adumbratus: quibus succedere eorum discipuli, quorum vt in Actis Apostolorum refertur, *Erant cor vnum, & anima vna: nec quisquam eorum, que possidebat, aliquid suum esse dicebat, sed erant illis omnia communia. Neque quisquam egenus erat inter illos. Quocirca enim possessores agrorum, aut domorum erant, vendentes afferbant prelia eorum, que vendebant, ponebant ante pedes Apostolorum. Diuidebatur autem singulis, prout cuique opus erat.* Hæc ibi. Quæ viuendi ratio veluti quidam cœnobiticæ vitæ typus, &

figura fuit. Nec est, cur hæretici nobis opponant, in ijs omnibus locis nullam fieri trium votorum mentionem. Nos enim contra eos nunc nõ conamur ostendere Religiosæ vitæ formam omni ex parte perfectam, qualis nunc est, in Eliâ, Elisæo, Prophetis, Ioanne Baptistâ, ac primis Apostolorum discipulis præcessisse: sed tantum magna ex parte fuisse adumbratam, ac veluti delineatam in his, quæ pertinent ad cibum, & potum, vestitum, habitationem, & vitæ cultum, Paupertatem, Obedientiam, & Castitatem. Præsertim cum Augustinus, vt dixi, aperte dicat Apostolos vouisse. Quare verissime dixit S. Thomas 2. 2. quest. 188. art. 7. omnis Religio à Discipulis Christi sumpsit originem exemplo magistri. Et ita legimus, in Aethiopia Regis filiam esse à Matthæo Domino consecratam. Theclam à Paulo in Græcia, Romæ Domicillam à Clemente, in Gallia Martham post promulgatum Missilæ Euangelium cœnobium extruxisse: vbi cum alijs sœceminis Deo dicatis religiosè vixit. Et Dionysius Epistolam scripsit ad Demophilum Monachum.

Caput XXIV.

Qualisnam sit Religiosæ vitæ status.

Primò queritur, An religiosæ vitæ conditio, sit status perfectionis? Respondit S. Thomas 2. 2. q. 86. art. 1. cuius sententia communi consensu est recepta, esse. Notandum porro est, tunc esse re perfectam, quando cum suo fine arte coniungitur, in eoque cõquiescit: quare tunc homo est perfectus, quando cum Deo vinculo charitatis arctissimo copulatur. Potest autem cum Deo quifque sociari, & in hac vita, & in futura: & propterea duplex est hominis perfectio: Vna, quâ in hac vita consequi non potest, cum sit alterius vitæ, videlicet cœlestis, propria, vbi cum Deo homo coniungitur, quâ arctissime potest: ita vt semper claro, & iucundissimo eius aspectu, & amore suauissimo perfruatur. Hęc perfectio in perpetua Dei charitate consistit, quæ non solum omnem peccati, tum leuis, tum grauis voluntatem excludit, sed etiam in Dei amore semper hæret, & acquiescit. Altera hominis perfectio est, ad quam Dei beneficio in hac vita possumus peruenire: & hæc duplex quoque est: Vna, quæ sufficit ad vitam sempiternam consequendam, & hæc in Dei amore potissimum: deinde etiã in Proximi dilectione consistit. Est enim dilectio Proximi plenitudo legis, teste Apostolo: Est item charitas vinculum perfectionis, hoc est, nexus quidam, qui nos cum Deo perfecte consociat, vt Chrysothomus interpretatur homil. 8. in epist. ad Coloss. 3. & qui manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo. Hęc itaque hominis perfectio posita est in Dei charitate, quæ omnem peccati lethalis voluntatem depellit, & vniuersam legem præstat, ac implet. Ipsa quidem Dei dilectio est vitæ Christianæ perfectio: sed diuinæ legis obseruationem postulat, quæ quicquid est charitati cõtrarium respuit, submouet, expellit, & eijcit: & hæc perfectio potest esse omnium hominum cõmunis. Altera est perfectio, quæ non solum in qualicumque charitate consistit, sed in ea,

Rom. 13.
Coloss. 3.

quæ consilia Evangelica obseruanda, & implenda curat. Et idcirco, qui virginitatem seruat, ac retinet, qui Castitatem, Obedientiam, Paupertatem ac studiosè, & diligenter sectatur, & colit, merito dicitur esse perfectionis studiosus: hæc enim vitæ ratio comparatione prioris propriè dicitur Christiani hominis perfectionem prior illa, ut potè omnium communis, non solet propriè dici vitæ perfectio. Et hoc modo sumitur perfectio, cum de aliqua vitæ Christianæ conditione quærimus, an ea sit perfectionis status, quo nimirum plenæ charitatis officium doceatur, vel addiscatur.

Ex quo intelligitur, Religiosorum statum, esse perfectionis; quoniam, ut capite præcedenti iam dixi, status hominum, est quædam vitæ conditio firma, & immobilis ad aliqua officia, & opera faciendâ: sed Religiosi tribus votis adstricti, & diuina mandata obseruanda curant, & paupertatem, Castitatem, & Obedientiam perpetuam profitentur: Ergo hoc ipso perfectæ vitæ institutum suscipiunt. At, inquit: Ergo si qui nulla Religionis regula adstricti eiusmodi vota seruent, & colant, erunt quoque illi in statu perfectionis. Respondeo, eos perfectionis studiosos esse quidem, quod ad eorum personam atinet, sed in statu perfectionis minimè constitutos, eo quod non certum quoddam, ac peculiare vitæ genus profitentur, quod tria illa, quæ diximus, firmo voti vinculo amplexatur.

Quæres, an omnis, qui est perfectus, nimirum charitate præditus, eo ipso sit in statu perfectionis: & e contrario, qui est in statu perfectionis, sit perfectus, hoc est, charitatis composus. Respondeo, minimè, quoniam in præsentî perfectionis Christianæ vitæ non dicitur ea, quæ in sola præceptorum obseruatione consistit, ad quâ profani etiâ homines aspirare, & peruenire possunt, & quæ Monachi, & Religiosi carere queunt: sed quæ consiliorum obseruantiam colit, suscipit, & tenet. Vnde fit, ut Religiosus, quamuis charitatis sit expertus, in statu tamen perfectionis esse verè dicatur, quia tribus votis obstrictus, & aliorum consiliorum obseruationi diligenter intentus, vitæ perfectioni studet. Porro, qui Religiosus non est, licet consilia implenda curet, & sese Deo votis obliget, ad statum perfectionis non transit, quoniam vitæ genus non mutat, quo perfectionis studium profiteatur. Quare Abbas Moyses rectè dixit, teste Cassiano collat. l. c. 7. *ieiunia, vigilie, meditatio scripturarum, nuditas, ac priuatio omnium facultatum non perfectio, sed perfectionis instrumenta sunt.* Similiter Episcopus licet charitate careat, & consilia non seruet, in statu tamen perfectionis est, nimirum docendæ. Est enim ratione sui muneris, quo fungitur, vitæ perfectæ magister, institutor, præceptor, & Doctor.

Secundò Quæritur, An status Episcoporum sit perfectior statu Religiosorum? Respondet S. Thomas 2. 2. q. 184. ar. 7. esse perfectiorem. Quod ratio ipsa concludit. Sicut enim (teste Dionysio) in celesti hierarchia, c. 5. Angeli alij alijs sunt perfectiores, quia nimirum alij alios illuminant, purgant, & perficiunt: sic in Ecclesiastica hierarchia, Episcopi sunt cæteris perfectiores, quoniam eorum est illuminare reliquos, purgare, atque perficere. De-

inde, Religiosi id vitæ genus suscipiunt, quod perfectioni comparandæ, sedulo, & diligenter studet: at verò Episcoporum munus est Christianæ vitæ perfectionem docere. Vnde Episcopi sunt perfectæ vitæ magistri, doctores, & duces. At plus est perfectionem docere, quam studere perfectioni acquirendæ, quod est Religiosi instituti proprium. Episcoporum igitur munus est quoddam vitæ perfectæ magisterium. Religiosorum Ordines sunt discendæ perfectionis scholæ. Religiosus suo muneri, & officio satisficit, si vitæ perfectionem discat, si ad eam aspiret, si ei studeat. Episcopus suum munus non explet, nisi perfectionem vitæ doceat, ac tradat.

Ex his S. Thomas deducit 2. 2. q. 184. ar. 5. duplicem esse in hac vitæ perfectionis statum, vnum Episcoporum, alterum Religiosorum: illum esse statum perfectionis docendæ, hunc addiscendæ, & comparandæ: illum docentium, hunc addiscendum: illum quasi ducum ad victoriam hortantium, hunc militum pro victoria pugnantium. Non quod Episcopi sint perfecti ea perfectione, quæ in præceptorum obseruatione posita est, sed quod eam prouinciam suscipiant, quæ studium, & curam conferre ad eam vitæ perfectionem docendam, quæ non solum præcepta, sed etiam consilia obseruare contendit. Hinc fit, ut quamuis ipsi præditi charitate non sint; in statu tamen perfectionis constituti dicantur, quia Ecclesiæ, cui præsentur, sunt obligati ad eam illuminandam purgandam, atque perficiendam. Ergo si suo ritè munere fungi velint, coguntur perfectionem docere: sicut etiam Religiosi, licet per peccatum à charitate decidant, in statu tamen perfectionis sunt, quoniam vitæ genus consecratur tribus votis adstrictum, quibus consilia Evangelica profitentur, & proinde ad perfectionem aspirant, licet eam nondum sint assecuti, procedunt, in dies progrediuntur, quamuis nondum peruenerint, nondum perfectionem attingerint, nondum apprehenderit: ei student, licet eam nondum comparauerint. Et quamuis charitatem magnam non omnes consequantur, in statu nihilominus perfectionis esse dicuntur, quia ex suæ vitæ instituto consilia Evangelica profitentur, in his se exercēt, ut ad omnium tum consiliorum, tum præceptorum obseruationem, quoad fieri potest, recta perueniant. Et paulo ante dixi, perfectio Christianæ vitæ in præsentia non intelligitur ea charitas, quæ cum sola præceptorum obseruatione coniungitur, & quæ potest esse omnium communis, sed quæ in Evangelicis consilijs obseruandis consistit. Quare Religio est quædam virtutum palestra, penitentia gymnasium, charitatis schola perfectæ vitæ instrumentum, diuinorum consiliorum exercitatio, & disciplina morum, quibus Religiosus enititur, & contendit, quàm maximè potest, ut perfectam omnium consiliorum obseruationem attingat, quamuis ad eam non perueniat. Quare Basilius merito vitam Monasticam Asceticam vocauit, hoc est, exercitationi rerum diuinarum, & spiritualium addictam.

Tertio quæritur, an status Clericorum non quidem omnium in vniuersum, sed eorum, quibus animorum cura committitur, sit Religiosorum statu perfectior? Duæ sunt opiniones. Nam

S. Tho-

S. Thomas 2. 2. *quest.* 184. *art.* 6. & 8. docet Religioforum statum esse perfectiorem: quod ille ex eo colligit, quia è statu Clericorum ad Religioforum liber transitus ipso iure conceditur; qui tamen Episcopis denegatur. Vnde in *cap. Clerici.* 19. q. 1. dicitur: Clerici, qui Monachorum propositum appetunt, quia meliorem vitam sequi cupiunt, liberos eis ab Episcopis in Monasteria largiri oportet ingressus, nec interdicti propositum eorum, qui ad contemplationis desiderium transire nituntur. Sic ibi.

At verò Henricus quodlib. 12. *quest.* 29. & Maior. 4. d. 38. *quest.* 7. conantur ostendere, perfectiorem esse statum Clericorum animarum curam habentium, quod probant: eorum quippe munus est illuminare, purgare, & perficere eos, quorum sunt curæ præfecti. Deinde, quia sicut Episcopi sunt Religiosis perfectiores, eo quod perfectionis duces sunt, & magistri; ita tales quoque sunt Clerici, quibus est animarum curatio demadata. Item, quia Episcopus à Presbytero nõ differt, nisi quod maiori Ecclesie præest, & plura Sacramenta cõfert: Quod autem plures vnus, pauciores alius gubernet, ac regat, vitæ statum, aut conditionem non mutat. Ergo sicut Episcopus, ita etiam Presbyter est Religioso perfectior. Nec obstat, inquit, quod canones, & iura Clericis liberam facultatem concedant ad Religionem transendi: hoc enim ideo constitutum est, quod is vitæ status sit tutior, expeditior, seuerior, aperi-or, & arctior; non autem quod sanctior sit, atque perfectior. Qui verò S. Thomæ sententiam tuerentur, aiunt Episcoporum statum, ideo esse Religioforum statum perfectiorem, quia ratione muneris, quo funguntur Episcopi, ouium sibi creditarum curæ inuigilant, Dei verbum annunciant, & plebem sibi commissam salutari Sacramentorum alimento pascunt, ac nutriunt. Presbyteri verò sunt tantummodo Episcoporum administri, socij, adiutoresque.

Quicquid sit de hac re, negari non potest à Christo Domino Episcoporum, & Presbyterorum statum, ministerium, & munus institutum fuisse, & ut ait Anacletus, & refertur in *cap. In nouo. distinct.* 21. Episcopi Apostolis successerunt, Presbyteri verò septuaginta Discipulis. Item ex *cap. Hoc nequaquam.* 7. *quest.* 1. colligitur Monachorum instituta ad obedientiam, & disciplinam, non ad magistrerij, & præfecturam rationem pertinere. Deinde, Monachos esse ex eorum numero, qui non alios pascere, sed pasci debeant. Quocirca, qui in pastorem, & Antistitum numero censentur, in Monachorum loca se transferre iure non possunt. Et ex *cap. Admonere.* 33. *quest.* 2. Aistulpho cuidam, qui vxorem suam inter fecerat, cõsiliu datur, vt relictis omnibus sese in Monachorum domiciliu conferat poenitentiam agendæ gratia, eo quod Monasteriu sit quædam poenitentiam schola: Et Clerici olim ob certa quædam crimina in Monasteria detrudebantur, vt sese Abbatis imperio subijcerent, & delicta, quæ admiserant, debita poenitentia expiarent.

Quare Presbyter, cui animarum cura conceditur, simplici Monacho ordinis gradu, auctoritate, potestate, administratione, & munere maiore est. At Monachus tribus votis adstrictus, & vitæ perfectæ studiosus potioris est conditionis;

quippe, qui tutior, & pluribus sanctitatis acquirendæ prædijs instructus est. Ex quo fit, vt Presbyter iure possit ad Monasticam vitam gradum facere, nimirum, vt se ipsum seruet à malis: & è contrario, si plebs curatione indigeret, ei Monachus possit Romani Pontificis auctoritate præfici, vt eam doceat, & pascat, & communem aliorum salutem priuatis commodis anteponat. Monachorum itaque status tutior est, expeditior, seuerior, arctior, quam Presbyterorũ. Vnde S. Gregorius, vt citat Anselmus in *epist. ad Goffredum Episcopum Parisiensem*, Desiderium Episcopum, qui Diaconum retinebat, quo minus ad Monasticam vitam se liberè conferret, sic admonet: *Hortamur, vt tam promptæ deuotioni eius, quam in sancto studet habere proposita, minime vestra sit impedimento fraternitas; magis autem, quibus valetis adhortationibus, pastorali admonitione succendite, vt feruor huius desiderij in eo non tepescat, vt qui turbulento secularium turbationum tumultu se segregans quietis desiderio, monasterij portum appetit, rursus in Ecclesiasticarum curarum non debeat perturbationibus implicari, sed in Dei laudibus permittatur, securè ab ijs omnibus remanere, vt postulat.* Hæc S. Gregorius lib. 10. *Registrj Epist.* 40. vbi Monasticam vitam portum appellat, quietum, ac tutum. Clericorum verò statum, turbulentum, perturbationibus obiectum, & secularium curarum tumultibus implicatum. Anselmus quoque in *epist. ad Goffridum Parisiensem Episcopum*, leniter quidem, sed prudenter eum accusat, quod Clericum ad Religiosam vitam aspirantem impediret, idque ab eo, nec ratione, nec consilio fieri, pluribus argumentis conuincit, vbi inter alia dicit: *Horrendum est auditu, vt quod Christus elegit de mundo, Episcopus religeret in mundo: vt quod Christus traha ad portum de procellis, & tempestatibus mundi, hoc Episcopus retrahat à portu, & exponat multitudini inporum.* sic B. Anselmus. In *Concil. Tolet.* 4. *can.* 49. dicitur: Clerici, qui Monachorum propositum appetunt, (quia meliorem vitam sequi cupiunt) liberos eis ab Episcopo, in monasteria dari oportet ingressus, nec interdicti propositum eorum, qui ad contemplationis desiderium transire nituntur. Hæc ibi. Quis enumeret eos, qui se è Clericorum statu ad Monasticum iugum alacriter contulerunt, vt sese in loco tuto collocarent? Nonne legimus quoque fuisse quâ plurimos; qui Ecclesiasticos honores etiã vltro delatos tam constanter, & fortiter repudiarunt, ne à Religiosæ vitæ instituto auocarentur, vt mirabile posteris virtutis documentu tradiderint? Bernardus à tribus opulentis ciuitatibus in Episcopum, à duabus in Archiepiscopu electus, nunquam adduci potuit, vt eam dignitatem admitteret. B. Dominicus quatuor Episcopatus vario tempore oblatos recusauit. S. Thomas Neapolitanâ Sedem Pontificiam à Clemente III. oblatam reiecit. Vincentius Ferrerius Episcopatum Illerdensem, & Valentinam Cathedram Pontificiam, imò etiam Cardinalatum diuerso tempore sibi delatum inuicta virtute repudiauit. Similem animum præstitit S. Bernardinus Senensis, qui à tribus populis, Senens, Vrbinate, Ferrariensi postulatus, nulli vnquam assensit. Idem quoque fecerunt multi alij. Itè alij reluctantes, è Monasterijs, siue Cœnobijs educti, similes dignitates accipere coacti sunt, vt S. Martinus Turonensis

De Arche-
bio Cassia.
collat. 11.
c. 2.

Episcopus, Fulgentius Episcopus, Ruspenfis, Anselmus Cantuariensis, Antoninus Florentinus Archiepiscopus, Malachias, Archebius, Albertus Magnus, & alij non pauci.

Quartò Quæritur, Vndenam sit Religiosorum diuersitas? Respondet S. Thom. 2. 2. q. 188. ar. 1. Religionum esse diuersa instituta, aut ex Regula, aut ex Constitutionibus Regulæ adiunctis. Aliæ enim S. Basilij, aliæ S. Benedicti, aliæ S. Augustini, aut S. Francisci Regulam seruant. Aliæ rursus licet vnam, & eandem vitæ Regulam teneant; varijs tamen constitutionibus discernuntur, Dominicani, Canonici Regulares, Eremitæ Augustiniani, Præmonstratenses, sub vna S. Augustini Regula militant, ac diuersis omnino Constitutionibus gubernantur: & hinc fit, vt alij Religiosorum Ordines sint ex Regula Mendicantes; Alij non ex Regula, sed ex Constitutionibus. Franciscani etenim ex Regula à S. Francisco instituta, Mendicantes sunt: Dominicani, Carmelitani, Augustiniani, non ex Regula, sed ex Constitutionibus. Regula enim S. Augustini, & S. Basilij, sub qua militant, possessiones in commune habere permittit. Quare licet omnes Religiones eo tendant, vt vitæ Christianæ perfectionem acquirant, ac comparent; varijs tamen modis, & rationibus vtuntur ad eam assequendam. Ita factum est, vt aliæ sint instituta ad ægrotos subleuandos, aliæ ad redimendos captiuos, aliæ ad peregrinos hospitio recipiendos, aliæ ad pugnandum contra hostes pro fide, & religione Christiana.

Tota hæc porrò Religionum diuersitas potest commodè ad quatuor capita reuocari. Aut enim sunt Monastica Religiones ad vitam solitariam, & ad contemplandum fundatæ: quales nimirum instituere S. Benedictus, Basilius, Pachomius, Antonius. Aut sunt Canonicorum Regularium Ordines, quorum est in Choro diuinas laudes piè, & religiosè cantare. Aut sunt Religiosorum Ordines, qui mendicato viuunt ex Regula, vel Constitutionibus, ad docendos alios instituti: cuiusmodi sunt Ordines Mendicantium: Aut contra hostes sanctæ fidei, & religionis Christianæ decertant, quales sunt militares Ordines. Aut sese exercent in alijs misericordie operibus, & officijs, redimendo captiuos, excipiendo peregrinos, inseruendo egenis, & ægrotis. Obijcies, quod habetur in c. Religionum, de Religiosis domib. in 6. vbi reprehendi videtur Religionum diuersitas. Primò, quod nimia sit, vnde còfusio oriatur. Deinde, quod generale Lateranense Concil. Religionum multitudinè maturo consilio vetuerit. Præterea, quod importuna petentium inhiatio earum multitudinem extorserit. Postremò, quod quorundam temeritas diuersorum Ordinum Mendicantium immoderatam numerum inuenerit. Respondet, ibi reprehendi Religionum, quæ approbatæ non sunt, multitudinem, non autem eorum Ordinum Religiosorum, quos Romani Pontificis confirmavit auctoritas. Et ideo in cap. Ne nimis, de Religiosis domibus, ex Concil. Lateranen. sub Innocentio III. sancitum est, ne nimia Religionum diuersitas grauem in Ecclesiam Dei confusionem inducat, firmiter prohibemus, ne quis de cætero nouam Religionem inueniat, sed vnam de approbatis assumat.

Quintò Quæritur, Religionum quænam sit alia perfectior, & altior? Respondet S. Thom. 2. 2. quest. 188. ar. 6. vnam esse perfectiorem alia dupliciter, aut ratione finis, aut ratione eorum, quibus vtitur ad finem assequendum. Ratione quidem finis, quia potior sibi finem propositum habet, aut quia ad plures bonos fines refertur. Ratione verò eorum, quibus vtitur tanquam instrumentis, aut quia ea meliora adhibet, aut quia plura. Rursus ait: Non hoc ipso, quod arctius est Religionis institutum, hoc est, seuerius, & durius, est sanctius, atque perfectius. Sed illud est perfectius, quod per aptiora instrumenta, atque præsidia ad propositum sibi finem assequendum procedit. Exempli gratia: Asperior est corporis nuditas, labor assiduus, quam ieiunia: Ad Castitatem verò comparandam, ac tueodam, magis aptum, & idoneum est ieiunium, & maceratio corporis, quæ libidinis incendia temperant, & extinguunt, quam subtractio vestium, & corporis nuditas. Sic etià ad contemplandū magis accommodata est oratio, quam lectio, & fortassis aliquando laboriosior est lectio, quam oratio. Similiter ad studia literaria aptior est paupertas, qua nihil proprium, nisi communiter possidetur, quam ea, quæ omnia prorsus etiam in commune abijcit: & tamen hæc illa est arctior, & seuerior. Quis dubitet, aliquos Monasticos Ordines arctioris, & durioris esse vitæ, quam Mendicantium, & tamen Mendicantium Ordines ad docendum fundati, & erecti perfectius, & altius vitæ genus profitentur? Quocirca si duo, pluræ Religionum instituta ad eundem finem dirigantur, id erit perfectius, & altius, non quod arctius, & durius, sed quod aptioribus vtitur præsidijs ad finem illum assequendum. Hæc ferè ex Sancti Thomæ doctrina.

Sextò Quæritur, An ea Religio primū perfectionis locum, & gradum teneat, quæ ad docendum, & Dei verbum promulgandum est instituta? S. Thomas 2. 2. q. 188. ar. 6. Primo in loco constituit eam Religionem, cuius est alios docere, conuersiones ad populum habere, Christi fidem, & Religionem propagare. In secundo, eam, quæ in vitæ contemplatiuæ studia, & officia incumbit: in postremo, eam, quæ in vitæ actiuæ operibus exequendis, & obeis versatur. Id colligit, quia triplex est vitæ Christianæ ratio. Aut enim est vita simpliciter contemplatiua, aut actiuæ simpliciter, aut ex vtraque mixta, & composita: & hanc ait esse duabus prioribus perfectiorem: Tum, quia hanc Christus Dominus tenuit, ac in ea sese Apostoli exercuerunt, tum, quia duas priores suo quasi ambitu amplexatur, & continet. Secundo loco contemplatiua actiuam vincit, ac superat præstantia, & dignitate. Vtraque enim est adumbrata in duabus sororibus Magdalena, & Martha; in Lia quoque, & Rachele. Scriptura verò de Magdalena testatur, eam optimam partem elegerisse, de Rachele verò, fuisse Lia pulchriorem. Ergo Religio, quæ in contemplatione occupatur, perfectior est ea, quæ tota in actione consistit. At verò Henricus quodlib. 12. q. 28. omnino differtur, vitam, quæ in contemplatione versatur, esse potiorem ea, quæ est in actione posita. S. Thomas Gregorij Magni testimonijs suam sententiã nititur meritò

Lic. 11.
Gen. 29.

merito comprobare, qui ait homil. 14. in Ezech. *Pars Marthe non reprehenditur, sed Marie laudatur: Neque enim bonam partem elegisse Mariam dicit, sed optimam, ut etiam pars Marthe, bona indicaretur: Et homil. 3. in Ezech. Dne sunt, inquit, sanctorum Predicatorum vitæ: Actiua scilicet, & Contemplatiua; sed actiua prior est tempore, quam contemplatiua, quia ex bono opere tenditur ad contemplationem: Contemplatiua autem maior est merito, quam actiua, quia hæc in usu presentis operis laborat, illa vero sapore iustitiam venturam iam requiem degustat. Paulo inferius: Quamuis actiua bona sit, melior tamen est contemplatiua. Vnde dicitur: Maria optimam partem elegit. Hæc ex B. Gregorio. Sed Henricus suam quoque opinionem ex eo deducere contendit, quod in c. Nisi cum pridem, De renuntiatione, habetur: Maria optimam partem elegit; sed licet vita contemplatiua sit magis secunda, actiua est fructuosior: illa est suauior, hæc utilior, cum in fructu dicitur sobolis, lippitudo Lix, Rachelis pulchritudini præferatur. Hæc Pontifex eo loco: ubi optimam partem, quæ Maria elegit, videtur exponere, non, ut B. Thom. potiorum merito, & dignitate, sed tutiorem.*

Animaduertendum est, vitæ Christianæ perfectionem in charitate consistere: & cum dilectione Dei se proximi dilectione perfectior; sequitur, ut id vitæ genus, quod in Deo diligendo versatur, sit perfectius, quàm id, quod proximi dilectioni studet. Rursus nomine vitæ contemplatiuæ B. Gregorius, S. Thomas, & Patres nõ intelligunt id vitæ institutum, quod nuda, & simpliciter Dei speculationem proficitur: sed quod se exercet in cõtemplando Deo, eoque diligendo: ita ut sit positum in rerum diuinarum contemplatione cum Dei amore coniuncta: Nomine vero vitæ actiuæ non solum accipiunt id vitæ genus, quo quis ea virtutum munera, & officia præstat, quæ ad se ipsum spectant, sed etiam quo in his virtutibus se exercet, quæ ad aliorum commodum, & salutem pertinent, cuiusmodi sunt opera, & officia misericordie, & pietatis in proximis.

Quibus positis, nihil mirum videri debet, quod B. Gregorius, & S. Thomas vitam contemplatiuam actiuam præferant merito, & dignitate. Quoniam perinde est, ac si dicerent id vitæ genus præferre, quod in Deo cõtemplando, amando, ac perfructuendo consistit. Nec idcirco negat simpliciter S. Gregor. aut S. Thomas vitam actiuam contemplatiuam anteponi, hoc est, esse fructuosior, vtilioremque: sed ideo potiorum contemplatiuam vterque vocat, quia nequaquam in hac vita definit, sed durat, ac perseverat in patria. Deinde, quia vita contemplatiua in hac vita typum, & similitudinem gerit illius, quæ expectatur in cælo futura. Quare vita actiua mihi videtur fecundior, vtilior, fructuosior, contemplatiua tutior, sedatior, & lenior: Actiua operosior, laboriosior: Cõtemplatiua suauior, & iucundior: Actiua, humilior, & demissa magis: Cõtemplatiua superior, & altior. Idem Gregorius locis citatis aperte fatetur actiuam filios generare, contemplatiuam non item. Idem Gregor. ut citat S. Thomas, in opusculo. 18. c. 21. nullum esse, ait, sacrificium Deo gratius, quam salutem animarum. Item in c. Licet, de regularibus, & transeunt. dicitur, doctrinam, laborem, & sollicitudinem Episcoporum, Religiosorum silentio, cõtemplationi, & quieti præferri. Adde, quod cõmune bonum præstat priuato: quis enim negat plus esse illuminare,

quàm lucere, calefacere, quàm calere? Non igitur vita cõtemplatiua omni ex parte est actiua perfectior; nisi quatenus cõtemplatiua tota in Deo diligendo consistit, & actiua præcisè in cõmodis proximis curandis. At verò actiua, quæ ex Dei cõtemplatione, & amore profecta, saluti proximorum studet, eatenus contemplatiua videtur esse præstantior: nam & Deum amat, & colit, & præterea vtilitati aliorum inseruit.

Septimò Queritur, An perfectior sit status Religiosorum cõmune vitam, quàm solitariam agentium: hoc est, an vita Cœnobarum sit melior, quàm Eremitarum vita Monastica. De hac questione extat apud Cassianum collat. 19. c. 3. Ioannis Abbatis sententia, qui in Cœnobarum conuentu triginta annos egit; & deinde alios viginti in solitudine, & tandem in ætate illa extrema ad priorem vitæ cõsuetudinem vltro sese retulit, & cum de vtriusque vitæ instituto rogatus responderet, videtur institutum communiter viuendum solitariæ vitæ præferre. Basilius ibidem in Regulis suis disputat. 9. 7. De hac ipsa questione differens, ait se ita sentire, ita intelligere, ad multa vtilius esse, si vno, & eodem in loco plures simul viuant. Et Bernardus de hoc argumento tractans epist. 115. inquit: Malum, quod nemo videt, nemo arguit. Vbi non timetur reprehensor, securius accedit tentator, licentius perpetratur iniquitas. In conuentu verò bona, si qua faciunt, nemo prohibet, malum autem facere si vis, non licet. Mox enim à pluribus deprehenditur, arguitur, emendatur: Sicut è contrario bonis, quod vident plures, mirantur, venerantur, imitantur. Et tandem respondet S. Thom. 2. 2. q. 188. ar. 8. in Religiosos perfectos vitam solitariam cadere, ita ut perfectiorum sit, alieno ductu, & magisterio minime indigentium: nam eo ipso, quod est solitaria, aliorum præsidio nõ eget, sed per se ipsa sibi sufficit. Quare secundum eam partem, perfectiorum Monachorum est propria. Sic ille. Cæterum Religiosorum in vnam societatem coeuntium vita commodior est, quia vtilior, fructuosior, & actiuosa magis: eo quòd, qui cõmuniter viuunt, alij aliorum consilij, monitis, & doctrinis iuuantur, bonæ vitæ exemplis accenduntur, instar candentium carbonum, & more militum sub eodem duce pugnantium, mutuo se excitant, & inflammant. Illa est durior, & arctior vita; hæc mitior, & tolerabilior: illa tranquillior, hæc turbulentior; illa securior, hæc sollicitior; illa pacatior, hæc fecundior.

Octauò Queritur, An perfectior sit Religiosorum status nihil proprium, siue cõmuniter, siue priuatim habitum, quàm eorum, qui aliquid communiter possident. S. Thom. 2. 2. q. 188. ar. 7. videtur asserere, nihil de perfectione paupertatis derogari, etiam si aliquid in cõmune possideatur, nepe annui redditus, prædia, possessiones, & alia bona stabilia, quæ immobilia appellantur. Quæ S. Thomæ sententia videtur auctoritate Pontificia fulciri. Nam Ioan. 22. in extrauag. quæ incipit: Quia quorundam, De verb. signific. sic ait: Nec hoc scilicet in cõmuni, & quo ad proprietatem, aliqua habere, derogat, iuxta dictum Gregorij IX. prædicti altissima paupertati, qui in quadam sua decretali dicit expresse Fratres Predicatores, & Minores in altissima paupertate Christo Pauperi famulari, & tamen constat ipsos Predicatores habere in cõmunitatem, quo ad proprietatem, aliqua, quod eorum Regula, &

statui non repugnat. Hoc idem confirmat ibi Pontifex auctoritate Alexandri Pontificis, qui dicit Prædicatores, & Minores Euangelicâ perfectionem sectari. Sed alijs oppositum probabilius videtur, quoniam paupertatis est omnium rerû abdicatio: at maior est abdicatio, quâ nihil proprium priuatim, & communiter possidentur.

Deinde, quia Nicolaus III. in cap. *Exti, qui seminatur*, de verb. signific. in 6. aperte docet sanctiorem, & fructuosiorē esse paupertatem, quâ nos rerum dominio etiam in commune abdicamus: & Christum Dominum vtriusque paupertatis exemplum reliquisse, vt perfectos, & imperfectos verbo, & facto doceret. At enim Pontifex: *Dicimus, quod abdicatio proprietatis omnium rerum non tam in speciali, quàm etiam in communi, propter Deum, meritoria est, & sancta: quam & Christus vitam perfectionis ostendens verbo docuit, & exemplo firmavit, quamque primi fundatores militantis Ecclesie, prout ab ipso fonte hausserant, per doctrinam, & vitæ exempla in eos deriuauerunt. Et paulo inferius ait: Eius non obstat, quod Christus per discipulum loculos habuerit; quia in suis actibus, & hominibus imperfectis, & perfectis, ac infirmis exemplum proposuit: Sic infirmorum personam suscepit in loculis. Egit namque Christus, & docuit opera perfectionis: egi etiam infirma, si cui interdum patet in fuga, ac in localis, vt perfectus, & imperfectus se vitam salutis ostenderet. Hæc ibi Pontifex. Constat aperte Christum loculos habuisse, vt imperfectorum personam sustineret; & nihilominus alia perfectionis opera præstitisse. Nam aliquando nihil eum priuatim, neque communiter habuisse sacra Euangelia testantur. Nam Matth. 8. clarè dicitur: *Filius hominis non habet vbi caput suum reclinet.* Aliquando verò legimus Iudæ habuisse loculos, in quibus ea, quæ mittebantur, portabat. Et Ioan. 4. Discipulos abijisse in ciuitatem, vt cibos emerent. Et Ioan. 6. Christum dixisse Philippo: *Vnde ememus panes, vt manducet hi.* Item Innocentius V. *vt habeat in extraneis ciuitatibus, quorundam, dixit aliam paupertatē esse, habere pauca propria propter Deum altiore, quæ nulla propria habet in particulari, tamen habet in communi: altissimā, quæ nihil habet in hoc mundo, nec in particulari, nec in communi. Certè negari non potest, quin paupertas sit maior, seuerior, & arctior, quia nihil communiter, aut priuatim habetur, quàm ea, quæ rerum dominium priuatim respicit, & abijcit, non communiter: nec hoc vnquam S. Thomas negauit, vt statim dicam.**

Obijcies Apostolos, & eorum discipulos aliquid communiter possedisse, vt in Actis Apostolorum c. 4. Lucas commemorat, & nos supra ex eodem retulimus: & tamen religiosam, & perfectam vitam profitebantur. Respondeo, eā vitam decessisse primos illos Christianos, quia non solū erant Apostoli, & discipuli Christi Domini, sed etiam multi, qui ex Iudæis, & Gentibus Christo sese adiunxerunt, & communem vitam agentes omnia sua in commune contulerunt. Deinde obijcies, quod tradit Prosper, & refertur 12. q. 1. c. *Expeditis*. Satis ostenditur, & propria debere propter perfectionē contemni, & sine impedimento perfectionis posse Ecclesie facultates, quæ sunt profectō communes, possideri. Respondeo, ibi Prosperum loqui de perfecta vita Episcoporum, & Præfectorū Ecclesie, qui sunt in statu perfectio-

nis docendæ; & idcirco non conuenit eis ratione sui status rerum, & bonorum abdicatio: nec eorū perfectioni quicquam detrahitur, si bona cōmunia possideant: nec inficiatur, arctiorem, & perfectiorem esse paupertatē, quum nihil priuatim, & communiter possidentur, sed docet, nihil perfectioni vitæ detrudere bona, quæ in cōmune possidentur. Aliud enim est, vitam perfectam tenere, & seruare, aliud arctissimam paupertatem profiteri: Episcopi sunt in statu vitæ perfectæ, videlicet, quam docere debent. At verò Religiosorum status est perfectionis comparandæ, & addiscendæ, cui plurimum prodest arctissima paupertas, ne ipsi Religiosi sollicita rerum acquirendarum, & conseruandarum cura vexentur, nēue eorum iactura, & amissione conturbentur.

Oppones itidem: Sanctus Augustinus, Sanctus Benedictus, perfectiorum Religionum instituta fundarunt: quæ tamen aliquid communiter possident. Respondeo, eos instituisse perfectas Religiones ratione finis, & aliorum multorum, quæ in ipsis seruantur, licet rationem paupertatis arctissimæ non præscriperint. At verò quamuis paupertas, quæ nihil communiter possidentur, sit per se arctior, & durior: nihilominus tamen Religio aliquid in commune possidens, ratione sui finis potest esse perfectior, & sanctior, vt potest, quæ suam sibi propositum potiore respiciat, ad quem finem assequendum, sit aptius instrumentum, atque præsidium paupertas, quæ aliquid cōmuniter habeat, atque retineat. Vt si sit instituta Religio ad studia literalia, ad docendos alios, ad fidem Christi, & religionem propagandam, accommodatum magis, & idoneum videtur esse instrumentum paupertas, quæ aliquid communiter possidentur. Et hoc est, quod docuisse S. Thomas mihi videtur, nihil de perfecta Religionis statu, & vita detrahi, si aliquid cōmuniter habeat, quoniam ratione finis potest vna Religio esse perfectior altera, cui ad suum finem adipiscendum commodior, & aptior sit paupertas, quæ ex facultatibus, & bonis in commune collatis triquillè, & pacatè viuunt. Nihil ergo S. Thomas docuit, quod cum Nicolai Pontificis decreto pugnet: nā Pontifex solum definit paupertatem, quæ nihil priuatim, & communiter possidentur, esse arctissimam, & perfectissimam paupertatem; & hoc S. Thomas non negat, sed docet nihil perfectioni Religionis detrahi, si bona in commune possidentur: quia non eo ipso, quo Religio est pauperior, est perfectior.

Postremò, obijcies id, quod initio huius questionis Ioan. 22. in *extraneis ciuitatibus* constituit. Respondeo, solum ibi Pontificem docuisse arctissimam esse paupertatem Religiosorum nihil proprium habentium, mendicantemque proficentium, non tamen negasse varios esse huius paupertatis gradus, quibus vna mēditas sit arctior, & seuerior, seu durior altera. Docet quoque ibi Pontifex Mendicantium Ordinum paupertatem esse cum vitæ perfectione Euangelicâ coniunctam; sed nihilominus dubitari nequit, quin Euangelicæ vitæ professio vna sit alia longè maior, & arctior. Quare duo Pontifices Nicolaus III. & Ioannes XXII. in hac parte sibi non aduersantur.

Nonò Queritur, An Religio, quæ viliori, & aspe-

riori vestimenti genere vitur, sit perfectior, & melior ea, quæ minus asperum, & vilem vestitum ex instituto deferendum præscribit. Respondeo, ex ea parte esse arctiorem, asperior, durior, & feuerior. Nam Religio est lugentium, poenitentium, & mundana contentumium schola, quos decet vilior, abiection, asperior, & durior amictus. At Religiones sunt etiam instituta ad docendum, ad Christi fidem, & religionem propagandam, & tuendam: & ex hoc capite potest Religio esse perfectior, cum in altiore, & potior finem sibi propositum, se, suaque omnia referat, quamuis iustus de causis vitur habitu minus vili, duro, & asperos; sed magis ad suum finem assequendum accommodato. Et S. Thoma teste 2. 2. q. 185. art. 6. perfectior est Religio, quæ ad potior finem dirigitur, & quæ aptiora ad eum obtinendum præsidia, & instrumenta adhibet. Nec tamen è conuerso, quo perfectior est, eo debet esse feuerior, asperior, & arctior.

Decimo Queritur, An Religio, quæ aliam arctiori obedientiæ voto, & vinculo superat, sit ea perfectior. S. Thomas, cuius sententia communis consensu omnium recepta est, docet. 2. 2. 186. art. 3. trium votorum, quæ Religionis vis, & natura postulat, potissimum esse Obedientiæ votum, quippe quod vberior, & ampliore materiam amplectitur, cum se in omnia virtutum officia late fundat. Deinde, quod voluntatem hominis, alienæ subijciat, & obliget. Vnde Gregorius lib. 35. Moral. cap. 12. obedientiam victimis anteponit: eo quod per sacrificia aliena caro, per obedientiam propria voluntas immolatur. Ex quo fit, vt Religio, quæ maiori obedientiæ vinculo aliam vincit, ac superat, sit hac ex parte perfectior. Non tamen eo ipso est arctior, & feuerior: nam ab alia vincit potest vigilijs, ieiunijs, abstinentijs, silentio, solitudine, & alijs multis vitæ durioris studijs, & officijs.

Vndecimo Queritur, An Religiosus lege aliqua compellatur ad vitæ Christianæ perfectionem ita comparandam, vt in ea procedere, & progredi debeat? S. Thom. 2. 2. q. 186. art. 2. respondet, Religiosos non eo ipso, quo sunt in perfectionis statu constituti, perfectam habere charitatē, in qua vitæ Christianæ perfectio consistit; enitendum sibi tamen esse, vt illam assequantur. Vtrumque colligit, Primum quidem, quia sicut Philosophus, eo quod sit sapientiæ studiosus, non continuo est sapientia præditus, sed in eius studium, & curam incumbit, ita Religiosus, quia vitæ Christianæ perfectioni studet, non ideo vitæ perfectionem comparauit. Deinde, qui aliquo progreditur, vel currit ad metam, nondum eo peruensisse, aut metam attingisse dicitur: at Religiosorum status est quidam veluti progressus, & cursus ad vitā, charitatemque perfectam: ergo nōdum ad eam peruensisse censetur.

Sed quæstio est, an peccet Religiosus, si ad vitæ perfectionem progressum non faciat? Caiet. 2. 2. q. 186. art. 2. s. Ad euidenciam horū, distinguit in hunc modum: Aut Religiosus vitæ perfectioni non studet: Aut in animum inducit ad perfectā vitam non progredi, ita vt secum ipse mente dicat, nolo in vitæ perfectione progredi: Aut vitæ perfectionem cōtemnit. Primum, in opere, & fa-

cto consistit, quo quis opera perfectiora prætermittit. Secundum, in actu voluntatis interiore positum est, quod est nolle in vita Christiana proficere. Tertium, in quadam contempione, & despectione situm est, qua vitæ Christianæ perfectio Dominico consilio nobis proposita negligitur tanquam inanis, & inutilis. In primo, inquit, nullū per se inest peccatum: in tertio lethale peccatum committitur, quoniam ipse Christus vitæ perfectionis auctor, & magister contemnitur. Secundum verò, culpa veniali non caret, quoniam firmo animi proposito nullum in perfectione processum faciēdi; aditus intercluditur Spiritus sancti, qui ad perfectiorem semper vitam homines promouet. Hactenus ex Caietano.

Hæc quæstio meo quidem iudicio utilis est, sed aliquando implicata, & difficilis: eadem prorsus est, atque ea, quam ibi ponit S. Thomas, num Religiosus ad omnia consilia implenda vi, & ratione status, conditionisque suæ adigatur. Cui quæstioni ipse respondet nulla lege adstringi ad ea omnia præstanda: curare tamen Religiosum debere, vt ea exequatur, & præstet. Contra quod inquit, facit is, qui contemnit. Vnde non peccat, qui ea prætermittit, sed qui despicit. Verba S. Thomæ in eo loco sunt: *Manifestum est aut, quod ille, qui operatur ad finem, non ex necessitate conuenit, quod iam assequutus sit finem, sed requiritur, quod per aliquam viam tendat ad finem. Et ideo ille, qui statum religionis assumit, non tenetur habere perfectam charitatem, sed tenetur ad hoc tendere, & operam dare, vt habeat charitatem perfectam. Et eadem ratione non tenetur ad hoc, quod illa impleat, que ad perfectionem charitatis consequuntur; tenetur autem, vt ad ea implenda intendat, contra quod facit contemnit: vnde non peccat, si ea prætermittat, sed si ea contemnat.* Hæc S. Thomas. Deinde infert S. Doctor, ea consilia seruari oportere, quibus ad vitæ perfectionem peruenitur, quæque Regula præscribit, quam est instituto Religiosus proficetur. Est etiam eadem quæstio, quam ille ibidem attingit, an Religiosus vlla lege cogatur præstare, ac facere omne bonū, quod potest, iuxta illud Sapientis Ecclesiast. 9. *quodcumque facere potest manus tua, instanter operare.* Cui quæstioni respondet in solutione secundi argumenti, sicut quilibet, inquit, si faciat omne bonū, quod potest, prout sui status conditio postulat, non peccat, si meliora non agat; modo absit contemptus ea faciendi, quo ad maiorem perfectionis profectum iter obstruitur. Sic etiam Religiosus, seruatis ijs, que debet, non peccat, si reliqua omittat, modo non contemnat illa. Hæc omnia ex S. Thoma. Vnde colligit Caietanus eo loco, nihil Religiosum peccare, si non omnia Christi consilia perficiat, dummodo ea præstet, qui sui instituti ratio, & regula præcipit; lethaler verò delinquere, cum Evangelica consilia contemnit; at venialiter, si secum statuat firmiter nolle illa præstare. Sic etiam ait Silu. religio. 1. quæstio. 3. vbi dicit, Religiosum peccare; si apud se statuat tantummodo omne lethale peccatum cauere, præceptis omnibus, votis, & instituti obligationibus seruatis, & consilia omnia prætermittere. Hoc enim, inquit, est, quod ait S. Thomas, consilia contemneret. Nā Religiosus, quatenus talis est, debet in perfectione progredi, id est, vt exponit Siluester, in animo habere, ad perfectionē progressum, & gradū facere, quāuis in perfectione minimè pcedat. Et pro-

inde, inquit, non peccat, si decernat hoc, aut illud consilium exequi, cetera non item: peccat tamen nolens vllum in vniuersum Dominicum consilium sequi. Eodem ferè modo, quo Siluest. loquitur Asten. in sum. lib. 6. tit. 47. ar. 1. q. 3. Antonin. 3. p. tit. 16. c. 1. §. 1. Angel. religiosus, q. 27. Tabien. religio. q. 4. cū aiunt, Religiosum non esse mendacem, si non sit perfectus, sed si ab intentione perfectionis voluntatem, & animum reuocet.

Contra Caietanum tamen, & Siluestrū opponunt alij, dicentes: Si Religiosus non peccat consilia omittendo, nec peccat volens ea prætermittere. Nā si tuta conscientia omittit, cū sciens, ac volens ea omittat, consequens est, vt non peccet, etiā cum ea sequi recusat. Deinde, peccatū nō est, nisi præceptum aliquod violatur: sed Religiosus nullum consilium volens exequi præter ea, quæ vi sui voti, instituti, & regulæ obire, & facere debet, nullum præceptum violat, nullā legem perfringit, ergo nō peccat. Postremò, si peccaret, id propterea esset, quonia vt Religiosus est, debet in perfectione procederet in de fieret, vt quoties delinquit, duplex peccatum admitteret. Item, peccaret, quoties aliquid agit, & in perfectione progressum non facit.

In hac itaque questione S. Thomas mihi videtur locutus de Religioso eodē modo, quo de eo, qui talis non est, cum ait, in eo articulo, & questione citatis in responsione ad 2. & ad finem ipsius articuli. Quæ admodum secularis, si decernat omnia præcepta seruare, & omne consilium prætermittat, nō peccat, nisi consilia contēnat: ita Religiosus si constituat omnem legem seruare, Vota itē, & quicquid Regula sui instituti fieri iubet, & consilia prætermittat, dummodo illa non contēnat, nō peccat.

Iure tamen ambigitur, quid velit S. Thomas his verbis: *Dummodo ea non contēnat*. Caietanus, & Siluester interpretantur; si ea per contemptum non omittat: Si item in animo eius nō sit omnia prætermittere; hoc est, dummodo apud se mente non dicat: Nullum consilium seruare, & sequi volo: aut, Nolo in perfectione vitæ progredi. Mihi in primis videtur sub obscure S. Thomas locutus, sicut etiam B. Antoninus, Angelus, & Astenis loquuti sunt. Deinde iuxta sententiam quorundam Caietanus, & Siluester mentem S. Doctoris non satis certo, & explorato sensu videntur affecti, dum docent Religiosum in prædicto animi proposito peccare, quia vi, & ratione sui status debet in vitæ perfectione procedere, contra quod agit, dum eo animo est, vt nullum consilium sequi, & implere velit, præter ea iam ante à se suscepta, vi voti, instituti, & Regulæ. Nam S. Thomas, inquit, secularem hominem similiter peccare restatur; si præceptis tantummodo seruatis consilia contēnat: & tamen seculari vi sui status non debet in vitæ perfectione proficere. Ergo videtur, aiunt, S. Thomæ mens fuisse, dum inquit: *Dummodo ea non contēnat*. Si ea non per contemptum prætermittat, quo etiā loquēdi modo vtitur B. Antoninus: at despectio, & contemptio non est, si secularis constanter, & fortiter statuens omnem legem implere, nullum velit seruare consilium. Sic etiam Religiosus nō videtur contēnere consilia, si habeat in animo seruare omnem legem, præcepta, & consilia vo-

to suscepta, & quicquid institutum, & Regula iubet, nolens cetera consilia exequi: is enim, inquit, solummodo consilium contēnit, & despicit, qui tanquam vanum, & inutile prætermittit, aut negligit, aut qui vult, vt ipse consilij auctor despectui habeatur; non autem qui omittit ea tantum ratione, quia videt nullum in consilio subesse præceptum, nullam legem imponi, nihil sibi imperari. Quare aiunt, nullum peccatū inesse videtur in prædicto Religiosi hominis proposito: aut si vllum est, non ob eam causam, quam Caietanus, & Siluester reddiderunt, eo quod Religiosus debeat in perfectione vitæ procedere, sed quia tam secularis, quam Religiosus peccet, si solum velit ea præstare, quæ debet: eo quod nemini liceat apud se firmè decernere, nihil aliud efficere, nisi id quod ratione sui muneris, & officij debet. Hæc enim voluntas præterquam, quod Euangelicis consilijs aditum præcludit, hominē quoque ipsum periculo exponit, quo facilius diuinas leges, iura, & præcepta perumpat. Hæc quidam contra Caiet. & Siluest. Mihi primum dicendum videtur, Religiosum peccare, si apud se statuatur, & dicatur, nolo ad perfectionē vitæ progredi: quoniam deficit ab eo, quod præstare debet: eo ipso, quo Religiosus est, debet ad vitæ perfectionem tendere, debet perfectioni studere: & hoc est, quod S. Thomas, B. Antoninus, Astenis, Angelus, Caietanus, & Siluester docuerunt. Secundo dicendum existimo, Religiosum, qui vult omnia præcepta seruare, & quicquid vult, implere, & exequi, & obire, quicquid instituti regula iubet, eo ipso, velle ad vitæ perfectionem progredi: quia hæc omnia, quæ dixi, ad vitæ perfectionē dirigitur. Tertiò, Religiosus, qui vult quidem omnia, quæ dixi, præstare, seu facere; sed nihilominus apud se statuit; cetera omnia consilia prætermittere, non quod ea contēnat, sed quod ea velit omittere, quia præcepta non sint, peccare mihi videtur, vt Caiet. & Siluest. dixerunt: non quod peccatum sit in omittendo consilium, sed in firmando animum, & voluntatem contra consilium. Nam quamuis liceat nobis omittere consilia; fas tamen non est animum deliberata ratione, & proposito contra Dei consilia firmare: ne nobis aditum obstruamus ad Spiritum sanctum, qui semper nos promouet ad meliora, & perfectiora.

Obijcies, Religiosus, quatenus talis est, non debet in vitæ perfectione proficere, ergo nō peccat, si proficere recuset. Respondeo, Religiosum non peccare, si in vitæ perfectione minimè procedat: peccare tamen, si nolit proficere. Caietanus, & Siluester fatentur, eum non peccare, si consilia omiserit: non tamen fatentur, eum non peccare, si nolit proficere. Sed & argumentum directò dissoluet, qui dicit, Religiosum, vt tale debet in vitæ perfectione progressum facere, quia debet promissa persolvere, & quicquid institutum, ac Regula iubet, obire, & exequi, quæ omnia præter diuinæ legis præcepta suscipit. Quare quamdiu vota, & sui instituti Regulam seruatur, Dei consilia præstat, & progressum in perfectione facit: quoniam et si vota instituti que sui præcepta custodire, & obseruare eum oportet, nihilominus tamē sunt Dei consilia, quibus ei spo-

tè se Religiosus obstrinxit. Deinde oppones: Religiosus, qui statuit nihil aliud efficere, nisi quod debet, se multis peccatorum periculis obijcit; nã timere debet, ne vota, aut sui instituti leges, & iura aliquando perfringat: quo grauius peccat. *Respondeo*, negari non posse, quin Religiosus votis, & Regulæ præceptis adstrictus peccet, si se peccati periculo exponat, in ijs faciendis, quæ alioqui exequi, & obire Superiorum iussu, legèue, aut regulæ præcepto compellitur: sicut etiam secularis, si decernat præcepta tantummodo seruare, delinquit, si ex hoc, quod firma animi deliberatione constituit omnia in vniuersum consilia prætermittere, in peccati periculum incurrat. Et reuera, qui talia decernunt, ac statuunt, non raro se huic periculo, & discrimini opponunt.

Quare disitendum non est Religiosum periclitari, si ab abstinentijs, & ieiunijs desistat, ac cesset, si se profanis negocijs implicet, si passim silentium contra Regulam perfringat, si nihil studij, curæ, & diligentie in rerum spiritualium meditatione ponat, si frequenter sui instituti Regulas, & Superiorum consilia prætermittat, si nunquam in rerum caelestium contemplationem, & salutarem librorum lectione studium conferat, si cogitationes, & affectus animi non reprimat, si sensus corporis non moderetur, ac temperet, si nihil curet corpus castigandum, carnem mace- randam. Tertio oppones: Religiosus pluribus est vinculis obligatus, quàm is, qui nullam Religionis Regulam proficetur: ergo grauius peccat, si Dei consilia non seruet. Deinde, videtur grauius peccare, si Dei consilia sequi renuat; tum quia contemnit ea, tum quia obstinatori est mente, & voluntate: sicut is etiam delinquet, qui voueret, se nullum Dei consilium seruaturum. *Respondeo*, Religiosum pluribus esse vinculis alligatum, quoniam est tribus votis adstrictus: nec ideo contemnere consilia, quia recuset ea sequi, & seruare: is consilia despicit, qui ea prætermittit, vt inutilia, futilia, & vana, aut quia sunt à Deo proposita, & data. Votum verò omittendi consilia in vitio, & culpa est, quia vanum, & Deo minimè acceptum, & gratum. Item voluntas, qua animus firmatur, ne Dei consilia seruemus, peccatum est, quia vanum, & temerarium est, sic animum firmare.

Duodecimo *Quæritur*, An Religiosus grauius peccet, si idem peccati genus committat, quod secularis? *Respondeo* S. Tho. 2. 2. q. 186. art. 10. & eum sequutus *Astensis in sum. lib. 6. tit. 47. art. 2. quest. 6.* Angel. *religiosus. q. 65.* *Siluest. religio. 6. q. 14.* & *Antonin. 3. par. tit. 16. cap. 10. §. 2.* deterius peccare, si votum violet; scilicet si aliquid, vt sibi proprium capiat, si non pareat, si cum foemina rem habeat. Deinde, si per contemptum delinquat, quia est magis ingrato animo in Deum. *Postremo*, si cum peccat, in alterius offensionem incurrat, si suo exemplo, alios ad malum inuitet, flectat, & moueat: illoqui leuiores sunt in Religioso peccata, quia solent esse minus voluntaria. Religiosus non se in peccatum abijcit, non se præcipitat, labitur quidem, sed se sustinet, quàm potest, rursusque statim erigit ad saniores mentem reuertitur, quia pluribus, & longè maioribus vitæ bonæ præsidijs adiuuatur, ex quo fit, vt cum cadit, de

furgendo cogitet, nec ita grauius allidatur, nec sit pronior ad relabendum: nam post lapsum fieri solet cautior, & firmior. *Conuenit* quoque cū S. Thoma, *Basiliius in Regul. breu. cap. 51.* qui cū quæreret, num in Religioso peccata æqualia essent, atque in cæteris hominibus, responderet, Religiosus, cum de quærenda Dei gratia sollicitus sit, & in ea totus laboret, non de industria, sed casu aliquo, & præter sui animi sententiam labitur.

FINIS LIBRI VNDECIMI.

IOANNIS AZO-
RII LORCITANI, E SO-
CIETATE IESV,

INSTITVTIO-
NUM MORALIVM,

LIBER XII.

De Religioso Statu.

CAPVT PRIMVM.

De ingressu in Religionem.

Nimaduertendum est, ingressum in Religionem aliquando appellari, cum quis per professionem in Religiosorum sodalitiũ admittitur: ita vt ingressus huiusmodi, vt dicã inferius, nihil aliud sit, nisi Religionis professio, qua quis verè, & propriè, & simpliciter Religiosus efficitur: & hoc modo sumitur in cap. *Quia ingredientibus. 19. questio. 3.* & in *Ambros. Ingressi. c. De Sacrosanct. Eccles.* Sed interdum ingressus, est cum quis Religionis habitum suscipit, & inter tyrones, ac Nouitios censetur ad probationem receptus: & de hoc in Religionem ingressu in præsentia disputamus.

Primo *Quæritur*, An in Religionem ingressum debeat consultatio diuturna præcedere. Hanc questionem tractat S. Thomas *secunda secunde questio. 189. artic. 10.* vbi quærit, vtum sit laudabile, si aliquis religionem ingrediat, absque multorum consilio, & diuturna deliberatione: & respondet, de ipso in religionem ingressu per se nihil consultari oportere: nam religionis institutum CHRISTI Domini consilium est, & ingressus in religionem est melioris vitæ susceptio: qui hoc dubitat, CHRISTI DOMINI auctoritati plurimum derogat, qui de religiosa vita amplectenda consilium dedit. Nec, inquit, S. Thomas consultare quis debet, an vites habeat ad religionis iugum deferendum, quia qui religionis institutum capessit, non suis viribus inni-

tuntur,